

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Костенко Л. Д.

кандидат педагогічних наук,

начальник

Управління освіти Кропивницької міської ради

вул. Велика Перспективна, 41, Кропивницький, Україна

orcid.org/0000-0003-2930-7404

shkoda44@ukr.net

Ключові слова: позашкільна освіта, єдина освітня мережа, медіаграмотність, дистанційне навчання, форми дистанційного навчання, освітні платформи.

У статті розкрито впровадження цифрових технологій у позашкільну освіту, що розкриває широке поле для діяльності педагогів та учнів, а саме: створення умов для творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку дітей та учнівської молоді у вільний від навчання час, упровадження якісно нових форм і методів організації позашкільної життєдіяльності підлітків.

На прикладі м. Кропивницький автор аналізує єдину освітню мережу, створену у місті, яка підтримується системним адміністратором. Із метою надання можливості громадянам вільного доступу до інформації про заклади освіти міста реалізовано проєкт «Освітня карта м. Кропивницького», працюють сервіси електронної реєстрації до закладів позашкільної освіти міста.

У публікації наголошується, що в умовах сьогодення актуальною стала дистанційна освіта, яка дає можливість створення системи самоосвіти та постійного обміну інформацією та включає такі заходи: надання освітніх матеріалів для вихованців гуртка; контроль виконання завдань; інтерактивна співпраця керівника гуртка та вихованців; можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією. У процесі дистанційного навчання під час організації позашкільної діяльності та дозвілля використовуються такі форми, як чат-заняття та вебзаняття. Медіаграмотність, навички роботи з технологіями є надважливими умовами успішної діяльності педагогів.

Автор наголошує, що для організації дистанційної діяльності позашкільля краще вибрати потужні та ефективні освітні платформи, які допоможуть створити необхідні умови для успішної взаємодії всіх учасників освітнього простору: Kahoot, Quizz, Idroo, Miro; zoom.us; hangouts.google.com; систему ClassTime; віртуальний клас ClassDojo. У статті виокремлено сервіси, за допомогою яких можна організувати дистанційне навчання: LMS (Learning management system – система керування навчанням); Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище), Google Classroom; безкоштовний сервіс Google. Ці сервіси дають змогу охопити всі сфери позашкільної діяльності учасників освітнього процесу, залучити якомога більше вихованців до яскравого та насиченого життя, що не лише сприятиме розкриттю творчого потенціалу учнів, а й дасть змогу адаптувати життя дітей до умов пандемії.

DIGITAL TECHNOLOGIES IN MODERN OUT-OF-SCHOOL EDUCATION

Kostenko L. D.

Candidate of Pedagogical Sciences,

Head

Educational Department of Kropyvnytskyi City Council

Velyka Perspektyvna str., 41, Kropyvnytskyi, Ukraine

orcid.org/0000-0003-2930-7404

shkoda44@ukr.net

Key words: *out-of-school, education, unified educational network, media literacy, distance learning, forms of distance learning, educational platforms.*

The article reveals the introduction of digital technologies in out-of-school education, which opens a wide field for teachers and students activities, namely: creating conditions for creative, intellectual, spiritual and physical development of children and students in their free time, the introduction of qualitatively new forms and methods of organizing out-of-school activities of teenagers. On the example of Kropyvnytskyi, the author analyzes the unified educational network created in the city, which is maintained by the system administrator. In order to provide citizens with free access to information about educational institutions of the city, the project "Educational map of Kropyvnytskyi" has been implemented. Electronic registration services to out-of-school educational institutions of the city are working.

The publication emphasizes that nowadays distance education is of current interest, which allows the creation of a self-education system and constant exchange of information and includes the following activities: providing educational materials for the students of the circle; control over task performance interactive cooperation between the circle manager and students; the possibility to quickly add new information to the course. In the process of distance learning in the organization of out-of-school activities and leisure, the following forms are used: chat classes and web classes. Media literacy, skills in working with technologies are crucial conditions for successful teachers.

The author emphasizes that for organization of out-of-school activities it is better to choose powerful and effective educational platforms that will help create the necessary conditions for successful interaction of all the participants in the educational space: Kahoot, Quizizz, Idroo, Miro; zoom.us; hangouts.google.com; ClassTime system; ClassDojo virtual class. The article highlights the services with which you can organize distance learning: LMS (Learning management system – learning management system); Moodle (modular object-oriented dynamic learning environment), Google Classroom; free google service. These services allow to comprehensively cover all areas of out-of-school activities of the participants in the educational process, to attract as many students as possible to a full life, which will not only help unleash the creative potential of students, but also adapt children's life to pandemic conditions.

Постановка проблеми. Серед соціальних інститутів виховання й розвитку підростаючих поколінь особлива роль належить позашкільній освіті, яка завжди відіграла важливу роль у системі освіти учнівської молоді і значною мірою сприяла формуванню її ціннісних, моральних та професійних орієнтацій.

Переосмислення сутності, мети, завдань позашкільної освіти у сучасному суспільстві викликано: посиленням реформаційних процесів у суспільно-політичному житті країни за останнє десяти-

річчя; особливостями адаптації громадян, зокрема дітей та молоді, до умов ринкової економіки (міграційні процеси сімей та молоді у пошуках поліпшення свого матеріального стану); інтеграцією України у європейський освітній простір; низьким рівнем патріотичного виховання, національної самосвідомості дітей та учнівської молоді; відсутністю інтересу значної частини молоді до участі в громадсько-політичному житті країни; катастрофічними показниками здоров'я дітей, учнівської, студентської молоді та юнаків призовного віку.

Найбільш вагомий внесок у розроблення теоретичної бази позашкільної виховної роботи зробили наукові праці О. Биковської, І. Зязюна, В. Кременя, Б. Кобзаря, Н. Ничкало, О. Плахотник, В. Якубовського та ін.

Окремі питання сучасних методологічних засад позашкільної освіти представлені у працях українських учених І. Беха, В. Вербицького, В. Мадзігона, Г. Пустовіта, Т. Сущенко та ін.

Проблеми організації вільного часу дітей та підлітків, їх дозвілля порушено у дослідженнях М. Арнарського, Л. Балясної, Н. Басова, В. Білоконя, В. Бочелюк, В. Бугрій, Р. Науменко, Н. Харінко, Т. Черніговець та ін.

У сьогоднішніх умовах необхідно звернути увагу на інформатизацію форм організації позашкільної освіти, що супроводжується комп'ютеризацією освітнього простору, використанням інструментів інформаційно-комунікативних та інноваційних технологій, здатних забезпечити подальше вдосконалення освітнього процесу в дитячих об'єднаннях, доступність технічних засобів навчання, інформаційних джерел та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Мета статті – розкрити впровадження цифрових технологій у позашкільну освіту, що спрямовані на використання якісно нових форм організації позашкільної життєдіяльності підлітків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для позашкільної освіти підростаючого покоління велике значення має комунікація, адже в позашкільному спілкуванні головну роль відіграють субкультура комунікаторів і оточення, в якому воно відбувається. У сучасних умовах ми не можемо оминати віртуальне спілкування в мережі Internet, відзначаючи його інформаційне, пошукове, освітнє наповнення.

Наприклад, у м. Кропивницький створено єдину освітню мережу (<http://portal.osvita-mrk.gov.ua/uk/site/index.html>), яка підтримується системним адміністратором. Із метою надання можливості громадянам вільного доступу до інформації про заклади освіти міста реалізовано проєкт «Освітня карта м. Кропивницького» (<http://prozora.osvita-mrk.gov.ua/>). Працюють сервіси електронної реєстрації до закладів позашкільної освіти міста (<http://pozashkilna.osvita-mrk.gov.ua/>) тощо.

Із метою забезпечення права дитини на доступність здобуття позашкільної освіти, спрощення процедури та вільного доступу до інформації реєстрація дітей у гуртки закладів позашкільної освіти, які знаходяться у міській комунальній власності, проводиться через мережу Інтернет самостійно на сайті управління освіти Кропивницької міської ради. Для подання заявки батьки

заповнюють реєстраційну форму у вибраний заклад. Заявка автоматично надходить до адміністратора закладу, та у визначені терміни приймається рішення про зарахування дитини в групу на вільні місця.

Зарахування до гуртків закладів позашкільної освіти може здійснюватися протягом навчального року на вільні місця за бажанням вихованців, учнів, слухачів і за згодою батьків. Список дітей по гуртках формується до 15 вересня поточного року. Система формує мережу дітей, охоплених позашкільною освітою в місті.

Електронна реєстрація дає можливість батькам вільно вибирати для своїх дітей заняття та самостійно зареєструвати дитину до гуртка будь-якого закладу позашкільної освіти.

Дана програма має широкий функціонал для адміністрації щодо підготовки звітності, аналізу наповнюваності, наступності під час переходу на інший рік навчання, що дає можливість значно зекономити час та вчасно приймати управлінські рішення.

Запровадження електронної реєстрації дітей у заклади позашкільної освіти м. Кропивницького забезпечило:

- зручний пошук закладів та гуртків відповідно до запитів;
- спрощену процедуру запису дітей у гуртки;
- рівний доступ усім дітям до інформації про гуртки та до системи реєстрації дітей у заклади позашкільної освіти;
- єдину захищену електронну базу для обліку дітей, які здобувають позашкільну освіту;
- засновнику, керівникам закладів позашкільної освіти можливість стежити за наповненістю гуртків, їх популярністю та вчасно приймати управлінські рішення відповідно до вимог часу;
- мінімізований людський вплив на порядок прийняття дітей в заклади позашкільної освіти і, відповідно, зменшені корупційні ризики;
- підняття освітніх послуг на новий рівень та підвищення іміджу органів управління як у регіоні, так і в очах громади.

У 2019 р. педагогам та учням довелося зіткнутися з несподіваними труднощами у зв'язку з введенням режиму самоізоляції. Актуальною стала дистанційна освіта, яка дає можливість створення системи самоосвіти та постійного обміну інформацією.

Закриття закладів освіти та екстрений перехід на дистанційне навчання актуалізували проблеми недостатнього технічного оснащення, відсутність або слабку підготовку як педагогів, так і учнів до роботи в нових умовах.

У практичних порадах Міністерства освіти України для педагогів з організації дистанційного навчання в системі позашкільної освіти зазнача-

ється, що для організації дистанційного навчання недостатньо перенести заняття в он-лайн без зміни методів і підходів. Перед педагогами стоїть великий виклик – навчитися вільно користуватися сучасними освітніми електронними ресурсами, організувати роботу та мотивувати дітей до навчання, налагодити зворотний зв'язок і відслідковувати результати дистанційного навчання.

Водночас поряд з очевидними викликами і проблемами новий формат навчання надає широкий спектр можливостей та перспектив для зміни й удосконалення освітніх систем, для яких критична ситуація створює форсовані умови. Безумовно, на сучасному етапі розвитку освіти медіаграмотність, навички роботи з технологіями є надважливими умовами успішної діяльності педагогів.

Медіаграмотність неможлива без базового вміння використовувати електронні ресурси. Основне завдання медіаграмотності – навчити учнів співставляти, аналізувати, відкидати несуттєве і концентруватися на необхідному, переконливо аргументувати свою точку зору і розуміти, що можуть існувати інші судження щодо однієї і тієї ж проблеми [1].

Медіаграмотність є одним із важливих складників підготовки фахівців, які відповідатимуть вимогам сучасного світу. Вона не лише відповідає за розвиток таких важливих навичок, як критичне мислення і міжкультурна комунікація, а й допомагає молодим людям успішно впоратися з величезним потоком інформації. Завдяки медіаграмотності педагоги та учні зможуть оцінювати джерела інформації за рівнем їх надійності та ангажованості і, як наслідок, впливати на медіапростір, стаючи компетентними медіакористувачами. З огляду на все це, можемо стверджувати, що впровадження медіаграмотності в освітній процес закладів освіти є неминучою вимогою XXI ст.

Медіаграмотність педагогів та учнів, а також створення успішного емоційно-сміслового поля діяльності всіх суб'єктів освітнього процесу стають потужними засобами для організації позашкільної діяльності.

Дистанційне навчання у закладі позашкільної освіти включає сукупність таких заходів:

- надання освітніх матеріалів для вихованців гуртка;
- контроль виконання завдань;
- інтерактивна співпраця керівника гуртка та вихованців;
- можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією [1–4].

У процесі дистанційного навчання під час організації позашкільної діяльності та дозвілля використовуються такі форми:

- чат-заняття – заняття, що проводиться в режимі реального часу у спільному для всіх

місці в мережі Інтернет. Необхідно скласти розклад заняття і питання для різних його етапів. Під час проведення чат-заняття необхідно зберегти текст (протокол) заняття для аналізу і можливого використання в майбутньому;

- вебзаняття – заняття, яке проводиться за допомогою засобів телекомунікацій. Вебзаняття має безліч варіантів: дистанційні заняття на основі вебквестів, конференції у вигляді вебфоруму, семінари, ділові ігри, практикуми тощо.

Для організації дистанційної діяльності позашкільля краще вибрати потужні та ефективні освітні платформи, які допоможуть створити необхідні умови для успішної взаємодії всіх учасників освітнього простору.

Найпоширенішими платформами для впровадження освітнього процесу є:

- Kahoot, Quizzz, Idroo, Miro – допоможуть викладачам вибрати чи створити власні завдання для своїх вихованців для самостійного опрацювання;
- zoom.us – платформа для відеоконференцій, безкоштовна версія програми дає змогу участі до ста осіб (у цьому разі відеоконференція може тривати до 40 хвилин);
- hangouts.google.com – програмне забезпечення для миттєвого обміну повідомленнями та відеоконференцій, що було розроблене компанією Google;

- система ClassTime – онлайн-сервіс для встановлення миттєвого зв'язку з учнями. Її основа – проведення опитувань, які можна проводити як під час заняття, так і для самостійного опрацювання. Цей безкоштовний сервіс дає можливість педагогу використати дев'ять абсолютно різних і нестандартних типів запитань із можливістю вільного доступу вихованцям;

- віртуальний клас ClassDojo – сервіс, який допоможе максимально зimitувати освітнє середовище вдома. Він зроблений для кращої комунікації батьків, педагогів та дітей. Classdojo створений так, щоб максимально зацікавити дітей молодшого і середнього шкільного віку. Для кожного учня є окрема анімована аватарка: вона радіє, коли отримує похвалу від учителя і сумує, коли ставлять негативну оцінку. Classdojo працює на ноутбуках, ПК, планшетах, смартфонах. Педагог, зареєструвавшись на платформі, додає вихованців та створює публікації, прикріплюючи фотографії, скріншоти, посилання на вебресурси (перевагою платформи є можливість ставити запитання, коментувати) [1–4].

Виокремимо сервіси, за допомогою яких можна організувати дистанційне навчання:

1. LMS (Learning management system – система керування навчанням), наприклад Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище), який можна безкоштовно

налаштувати на вебсервісі <https://www.gnomio.com/> або розгорнути на власному вебсервері.

2. Google Classroom (<https://classroom.google.com/>) – безкоштовний сервіс Google, за допомогою якого можна організувати дистанційне навчання з використанням сервісів Google (Диск, Форми, Документи, Таблиці, Презентації, Blogger, Youtube, Hangouts).

3. За розгорнутого Microsoft Office можна використовувати його сервіс Microsoft Teams. Ці сервіси дають змогу всебічно охопити всі сфери позашкільної діяльності учасників освітнього процесу, залучити якомога більше вихованців до яскравого та насиченого життя, що не лише сприятиме розкриттю творчого потенціалу учнів, а й дасть змогу адаптувати життя дітей до умов пандемії.

Висновки. Отже, на сучасному етапі розвитку освіти впровадження цифрових технологій у позашкільну освіту, що спрямовані на використання якісно нових форм організації позашкільної життєдіяльності підлітків, медіаграмотність, навички роботи з технологіями є надважливими умовами успішної діяльності педагогів. Актуальною стала дистанційна освіта, що створює необхідне емоційне-смісловіє поле для зворотного зв'язку всіх суб'єктів освітнього середовища та надає можливість комфортного входження вихованців у простір реалій сучасного світу. У процесі дистанційного навчання під час організації позашкільної діяльності та дозвілля найбільше використовуються такі форми, як чат-заняття та вебзаняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аношкова Т. Медіаграмотність як навик XXI века в современном образовании. *Иностранные языки: инновации, перспективы исследования и преподавания : материалы II Междунар. науч.-практ. конф.* Минск : БГУ, 2019. С. 602–606.
2. Гущина Т.Н. Игровые технологии по формированию социальных навыков у подростков. Москва : АРКТИ, 2020. 120 с.
3. Синягівська І. Особливості дистанційної роботи керівника гуртка закладу позашкільної освіти під час карантинного періоду. URL: <https://vseosvita.ua/library/metodicna-statta-osoblivosti-distancijnoi-roboti-kerivnika-gurtka-zakladu-pozashkilnoi-osviti-pid-cas-karantinnogo-periodu-poltavskij-oscevum-229469.html>.
4. Яременко Л. Позашкільна освіта: проблема визначення. URL: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/85/15282-pozashkilnaosvita-problema-viznachennya.html>.

REFERENCES

1. Anoshkova T. Mediagramotnost` kak navy`k KhKhI`-go veka v sovermennom obrazovanii [Media literacy as a 21st century skill in modern education]. *Foreign languages: innovations, perspectives of research and teaching: materials of the II Intern. scientific-practical conf.* Minsk: BSU, 2019. P. 602–606.
2. Gushhina T.N. Igrovy`e tekhnologii po formirovaniyu soczial`ny`kh navy`kov u podrostkov [Game technologies for the formation of social skills in adolescents]. M.: ARKTI, 2020. 120 p.
3. Syniahivska I. Osoblyvosti dystantsiinoi roboty kerivnyka hurtka zakladu pozashkilnoi osvity pid chas karantynnoho periodu [Features of remote work of the head of the circle of out-of-school education institution during the quarantine period]. URL: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/85/15282-pozashkilnaosvita-problema-viznachennya.html>
4. Iaremenko L. Pozashkilna osvita: problema vyznachennia [Extracurricular education: the problem of definition]. URL: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/85/15282-pozashkilnaosvita-problema-viznachennya.html>.